

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 181/2023-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátskou kanceláriou JUDr. Michal Krutek, s. r. o., Hlavná 11, Trnava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Michal Krutek, proti postupu a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9Cdo/284/2021 z 28. júla 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 26. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9Cdo/284/2021. Navrhuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu č. k. 9Cdo/284/2021 z 28. júla 2022 zrušiť, vec vrátiť súdu na ďalšie konanie a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľka bola v spore o neplatnosť dobrovoľnej dražby v žalobe špecifikovanej nehnuteľnosti v k. ú. [REDACTED] (ďalej aj „byt žalobcu“) v právnom postavení žalovanej v 2. rade (v pozícii dražobníka). Predmetná dražba sa konala 25. februára 2019 na základe písomného oznámenia o začatí výkonu záložného práva z 12. mája 2016, v ktorom bolo žalobcovi oznámené, že žalovaný v 1. rade (jeho právny predchodca) v pozícii záložného veriteľa sa uspokojí alebo sa bude domáhať uspokojenia predajom zálohu na dražbe podľa zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dobrovoľných dražbách“). Realizáciou dražby došlo k vydraženiu bytu žalobcu, ktorého vydražiteľom sa stal žalovaný v 3. rade.

2.1 V priebehu konania okresný súd Lučenec (ďalej len „okresný súd“) na základe procesného návrhu žalobcu podľa § 80 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) pripustil uznesením č. k. 5C/10/2019-269 z 1. júla 2020 zmenu na strane žalovaného v 1. rade tak, že zo sporu vystúpil žalovaný v 1. rade [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a na jeho miesto vstúpil jeho právny nástupca [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ].

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 5C/10/2019-320 z 18. decembra 2020 vyhovel žalobe (podanej 12. apríla 2019) a určil, že dražba nehnuteľností špecifikovaných v 1. výroku rozsudku je neplatná. Žalovaným v 1., 2. a 3. rade uložil povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť trovy konania v rozsahu 100 %. Dospel k záveru, že zo strany sťažovateľky došlo k porušeniu § 3 ods. 6 zákona o dobrovoľných dražbách z dôvodu, že hodnota pohľadávky navrhovateľa dražby (právneho predchodcu žalovaného v 1. rade) ku dňu oznámenia o začatí výkonu záložného práva 12. mája 2016 bola v sume 1 839,04 eur (inkorporujúca vymáhaný nárok oprávneného v sume 1 502,71 eur a náklady spojené s výkonom záložného práva v sume 336,33 eur), a k porušeniu § 11 ods. 4 zákona o dobrovoľných dražbách sťažovateľkou, keďže nebolo preukázané zverejnenie oznámenia o dražbe v periodickej tlači s pôsobnosťou minimálne pre obec, na ktorej sa predmet dražby nachádza.

4. O odvolaní žalovaného v 1. rade a sťažovateľky rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 17Co/20/2021-423 z 28. júna 2020, a to tak, že potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalovaným uložil povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť žalobcovi trovy odvolacieho konania. Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie vo vzťahu k vyhovaniu žalobe žalobcu z dôvodu porušenia § 3 ods. 6 zákona o dobrovoľných dražbách v priebehu spornej dobrovoľnej dražby. Odvolací súd priznal úspech námietke sťažovateľky (aj žalovaného v 1. rade) týkajúcej sa splnenia zákonnej povinnosti podľa § 11 ods. 4 zákona o dobrovoľných dražbách zo strany sťažovateľky. Uvedená skutočnosť však nemala za následok dôvodnosť podaného odvolania a nesprávnosť rozsudku súdu prvej inštancie.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala sťažovateľka dovolanie podľa § 420 písm. a), b), c), f) CSP. Prípustnosť dovolania vyvodzovala tiež z § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Najvyšší súd napadnutým uznesením (právoplatným 21. septembra 2022) dovolanie podané sťažovateľkou odmietol; v časti, v ktorej namietala vady zmätočnosti podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, a v časti, v ktorej namietala nesprávne právne posúdenie, odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, ktoré nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka v prvej časti ústavnej sťažnosti na podklade zákonnej úpravy [§ 15 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon vlastníctve bytov)], judikatúry ústavného súdu, všeobecných súdov a odbornej literatúry prezentuje svoj právny názor k spornej otázke označenia žalovaného v 1. rade v žalobe, v zmysle ktorého nositeľom zákonného záložného práva (hmotného práva) k bytom alebo nebytovým priestorom sú iba vlastníci bytov a nebytových priestorov,

a nie správca bytového domu, ktorý koná za vlastníkov bytov a nebytových priestorov. Žaloba tak trpí závažnou vadou v dôsledku absencie označenia vlastníkov bytov a nebytových priestorov na strane žalovaných ako pasívne vecne legitimovaných subjektov v zmysle 132 CSP. Žalobca neurčil okruh účastníkov konania ani v súlade s § 21 ods. 4 zákona o dobrovoľných dražbách.

6.1. Sťažovateľka považuje otázku legitímácie žalovaného v 1. rade za najpodstatnejšiu otázku celého konania. V tomto kontexte vytýka najvyššiemu súdu, že sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s jej argumentáciou, neprihliadol na ňou uvádzanú judikatúru, resp. žiadnym spôsobom sa nevysporiadal s obsahom rozhodnutí, na ktoré poukázala, len stroho odkázal na druhostupňové rozhodnutie, poukázal na to, že žiadnu judikatúru sťažovateľka neuviedla (čo je nesprávne tvrdenie), a zároveň uviedol, že súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky.

7. V druhej časti ústavnej sťažnosti dominuje námietka nedodržania riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia ako súčasti obsahu základného práva na spravodlivý proces (poukazujúc na judikatúru ústavného súdu, najvyššieho súdu) súdom prvého stupňa, odvolacím súdom a dovolacím súdom (s odkazom na druhostupňové rozhodnutie a s konštatovaním, že sťažovateľka nepoukázala na súdnu prax). Sťažovateľka zdôrazňuje, že odôvodnenie druhostupňového rozhodnutia, ako aj odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu nebolo dostatočne zrozumiteľné, neboli dostatočne ozrejmeneé skutkové okolnosti podstatné pre rozhodnutie, na základe čoho by bolo zrejmé, že nebola splnená podmienka prípustnosti dražby nehnuteľnosti.

8. Sťažovateľka uzatvára, že v konaní došlo k porušeniu nielen jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ale aj k porušeniu práv ostatných spoluvlastníkov v bytovom dome, keďže súd prvej inštancie ani odvolací súd neprihliadli na skutočnosť, že sťažovateľka postupovala na základe zákona a s úmyslom chrániť záujem ostatných spoluvlastníkov bytového domu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd hneď v úvode upozorňuje na istú mieru nesústredenosti sťažovateľky a v ústavnej sťažnosti odkazuje na v súčasnosti už neúčinný zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov. Táto skutočnosť však sama osebe nemá vplyv na posúdenie toho, či je možné návrh prijať na ďalšie konanie, pretože rozhodujúce je, či samotný obsah návrhu spĺňa náležitosti ustanovené zákonom č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Každé podanie totiž ústavný súd posudzuje podľa jeho obsahu (§ 39 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

10. S akcentom na dôležitosť sťažnostného návrhu (III. ÚS 419/2018, I. ÚS 521/2020, I. ÚS 16/2021, pozn.) ústavný súd dodáva, že sťažovateľka, resp. jej právny zástupca pravdepodobne v dôsledku nepozornosti pri koncipovaní petitu ústavnej sťažnosti nesprávne naformulovali neexistujúce „základné právo na spravodlivé prerokovanie veci“ s odkazom na čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 48 ods. 2 ústavy. Z obsahu sťažnostnej argumentácie nepochybne vyplýva, že sťažovateľka namieta porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (najmä v podobe nedostatočného odôvodnenia súdneho rozhodnutia), čo tvorí jadro ústavnoprávnej argumentácie. Naopak, z ústavnej argumentácie nevyplýva žiadna námietka vzťahujúca

sa na súčasť vyplývajúce z obsahového vyjadrenia práva zakotveného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Reflektujúc nevyhnutnosť správneho slovného opisu namietaných práv v petite ústavnej sťažnosti, ako aj ich presné označenie v rámci sťažnostnej narácie, ústavný súd s poukazom na uznesenie ústavného súdu č. k. I. ÚS 514/2020 z 18. novembra 2020 uprednostnil materiálny prístup k obsahu podanej ústavnej sťažnosti a vymedzuje predmet predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti, a teda rozsah namietaného práva, tak ako je uvedené v bode 1 tohto uznesenia, čo však neznamená, že predmetný postup je aplikovateľný v každom prípade, ale posudzuje sa striktné v nadväznosti na okolnosti preskúmvanej veci.

III.1. K namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu

11. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05).

12. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytne v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník splní predpoklady vyžadované zákonom, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (m. m. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

13. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale i formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010).

14. Ako vyplýva z chronológie konania pred všeobecnými súdmi, okresný súd a krajský rozhodli v neprospech sťažovateľky určením neplatnosti dobrovoľnej dražby. Sťažovateľka sa následne domáhala ochrany prostredníctvom dovolania na najvyššom súde, ktorý dovolanie odmietol z procesných dôvodov.

15. Sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti (prevažne) sumarizuje argumenty použité v dovolaní podporené judikatúrou ústavného súdu a všeobecných súdov, najmä k spornej otázke pasívnej vecnej legitímácie žalovaného v 1. rade a k splneniu zákonnej podmienky prípustnosti dobrovoľnej dražby. Ústavný súd v súlade so zámerom čo najlepšie pochopiť podstatu argumentácie sťažovateľky z obsahu ústavnej sťažnosti identifikoval (vo vzťahu k namietanému odmietnutiu dovolania) nosnú námietku, v zmysle ktorej sa najvyšší súd dostatočným spôsobom nevysporiadal s jej argumentáciou (samotný odkaz na druhostupňové rozhodnutie nepostačuje), ako aj ňou prezentovanou judikatúrou, ktorou poukázala na odklon súdov od ustálenej rozhodovacej praxe. V podstatnom teda namieta nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, čo má mať za následok porušenie práva na súdnu ochranu.

16. Ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi ústavnej sťažnosti (§ 45 zákona o ústavnom súde), po oboznámení sa s obsahom odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (vrátane

odôvodnení tomuto uzneseniu predchádzajúcich rozhodnutí nižších súdov) konštatuje, že žiadna zo sťažnostných námietok atakujúcich odôvodnenie napadnutého uznesenia nie je spôsobilá viesť k záveru o tom, že uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania došlo k porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

17. K námietkam sťažovateľky týkajúcich sa nedostatočnosti odôvodnenia rozhodnutí nižších stupňov, najvyšší súd poukázal na to, že súdy oboch inštancií dostatočne ozrejmili skutkové okolnosti podstatné pre rozhodnutie, ako aj aplikovanú relevantnú právnu úpravu, na základe čoho dospeli k záveru o nesplnení podmienky prípustnosti dražby bytu žalobcu (§ 3 ods. 6 zákona o dobrovoľných dražbách). Táto argumentácia najvyššieho súdu nevykazuje žiadne znaky arbitrárneho prístupu k hodnoteniu podmienok dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, keďže už rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu dávajú sťažovateľke jasné, zrozumiteľné a podrobné odpovede na otázky zadefinované v jej protiargumentácii v pozícii žalovanej.

18. Aj napriek výhradám sťažovateľky o strohom odkaze na rozhodnutie odvolacieho súdu (pokiaľ ide o namietanú pasívnu vecnú legitímáciu žalovaného v 1. rade) takáto forma vysporiadania sa s dovolacou námietkou nebola v prerokúvanej veci spôsobilá vyvolať kasačnú intervenciu ústavného súdu, keďže sťažovateľke poskytli relevantnú a dostatočnú odpoveď na túto otázku už súdy nižšieho stupňa, tak ako to uviedol najvyšší súd (bod 41 rozsudku okresného súdu, bod 4.4.4 rozsudku odvolacieho súdu). Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva platí, že ak sa súd rozhodne odkázať na odôvodnenie rozhodnutia súdu nižšej inštancie, môže byť takýto postup v každom prípade prípustný iba za podmienky, že samotné rozhodnutie podriadeného súdu možno považovať za dostatočne odôvodnené [pozri Boldea proti Rumunsku, rozsudok, 15. 2. 2007, č. 19997/02, § 33; Albert proti Rumunsku, rozsudok, 16. 2. 2010, č. 31911/03, § 40; Hirvisaari proti Fínsku, rozsudok, 27. 9. 2001, č. 49684/99, § 31 – § 33]. Pokiaľ sťažovateľka namieta neprihliadnutie na ňou predloženú judikatúru súdov, ústavný súd poukazuje, že okresný súd sa už v zmienenom bode 41 rozsudku dostatočným a zrozumiteľným spôsobom vysporiadal s obsahom nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 302/2019 z 20. februára 2020, na ktorý sťažovateľka poukazuje v texte ústavnej sťažnosti dvakrát.

19. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu (ako aj tomuto rozhodnutiu predchádzajúce rozhodnutia nižších súdov nie sú výsledkom nedostatočne ozrejmených skutkových okolností podstatných pre rozhodnutie vo veci samej), naopak, predstavuje potvrdenie právneho záveru o určení neplatnosti dražby, ktorý možno považovať za spravodlivý (so zreteľom na správne zistený skutkový stav spoznaný súdom prvej inštancie) a ústavne udržateľný (so zreteľom na správnu interpretáciu a aplikáciu príslušnej hmotnoprávnej normy, t. j. § 3 ods. 6 zákona o dobrovoľných dražbách ako absolútneho zákonného zákazu dražby v prípade nesplnenej podmienky prípustnosti dražby nehnuteľnosti vo vzťahu k hodnote zabezpečenej pohľadávky na daný skutkový stav). Ústavný súd tak dospel k záveru, že samotný proces celého civilného konania a v rámci neho procesné odmietnutie dovolania boli v okolnostiach konkrétnej veci ústavné súladné.

20. Ustanovenie § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde dáva v záujme racionality a efektivity konania ústavnému súdu právomoc posúdiť prijateľnosť návrhu pred tým, než dospeje k záveru, že o návrhu rozhodne meritórne nálezom. Za zjavne neopodstatnenú považuje ústavný súd takú sťažnosť, keď uplatnené námietky nie sú spôsobilé spochybniť ústavnosť napadnutých rozhodnutí.

Tak je to aj v tomto prípade. Preto sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 23. marca 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu